

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jacek Bajak
Protokolant:	stażysta Agnieszka Kuta

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2013 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa A. B. i M. P.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)

o zapłatę

- zasądza od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz A. B. i M. P. kwoty po 299 551 zł (dwieście dziewięćdziesiąt dziewięć tysięcy pięćset pięćdziesiąt jeden złotych) z odsetkami ustawowymi od 20 lutego 2013 r. do dnia zapłaty;
- zasądza od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz A. B. kwotę 6 630,76 zł (sześć tysięcy sześćset trzydzieści złotych i 76/100) a na rzecz M. P. kwotę 34 588,76 zł (trzydzieści cztery tysiące pięćset osiemdziesiąt osiem złotych i 76/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

A. B. i M. P. wniosły o zasądzenie od Skarbu Państwa – Wojewody (...) kwot po 250 000 zł tytułem odszkodowania za utratę prawa użytkowania wieczystego spowodowaną nieważnym orzeczeniem administracyjnym.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości kwestionując żądanie co do zasady i wysokości /k. 42 odpowiedź na pozew/.

W piśmie z 18 lutego 2013 r. powódki rozszerzyły żądanie pozwu do kwot po 299 551 zł /k. 76/.

Sąd ustalił, że A. B. i M. P. są następczyniami prawnymi przedwojennych właścicieli nieruchomości (...)nr (...)położonej przy ul. (...)w W./k. 16-24, 83/. Matka zmarłych współwłaścicieli nieruchomości wystąpiła 7 maja 1948 r. o przyznanie prawa własności czasowej do ww gruntu na podstawie art. 7 dekretu z 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze W./k. 25/. Orzeczeniem administracyjnym z 19 września 1959 r. Prezydium Rady narodowej w W.odmówiło W. M.i spadkobiercom O.-J.i S. S.. Decyzją z 4 grudnia 2008 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W.na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. stwierdziło nieważność orzeczenia administracyjnego Prezydium Rady Narodowej w W.z dnia 19 października 1959 r. odmawiającego ustanowienia prawa własności czasowej na części nieruchomości przy ul. (...)jako wydanego z rażącym naruszeniem art. 7 ust 2 dekretu z 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze W./k. 28/. Dawna nieruchomość hipoteczna (...)jest obecnie częścią o powierzchni 44 m2 działki ewidencyjnej nr (...)w obrębie (...). Pozostała część nieruchomości powierzchni 432 m2 weszła w skład nieruchomości KW (...)(działka ewidencyjna nr (...)w obrębie (...), część

nieruchomości o powierzchni 46 m² weszła w skład (...) (działki ewidencyjne (...), (...)) i część (...) w obrębie (...). Właścicielem działek jest miasto W., użytkownikiem wieczystym działki nr (...) jest (...) Agencja Mieszkaniowa, władającym pozostałych działek jest miasto W./k. 33, 35/.

W dniu 26 czerwca 2012 r. Prezydent miasta W. wydał decyzję, w której orzekł o ustanowieniu na 99 lat użytkowania wieczystego gruntu o powierzchni 472 m² położonego przy ul. (...), oznaczonego jako działki ewidencyjne nr (...) z obrębu (...) o powierzchni 432 m² uregulowanej w KW (...), nr (...) z obrębu (...) o powierzchni 20 m² oraz (...) z obrębu (...) o powierzchni 20 m² na rzecz M. P. i A. B. w udziałach po 1/2 na rzecz każdej z nich /k. 72/. Wartość utraconego przez powódki użytkowania wieczystego wynosi 599 103 zł /k. 125-141 opinia biegłego, k. 195 ustne wyjaśnienia opinii/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wskazane wyżej dokumenty oraz opinię biegłego.

Sąd zważył, co następuje: powództwo podlegało uwzględnieniu w całości. W związku z tym, że wadliwa decyzja została wydana przed dniem 1 września 2004 r., a decyzja nadzorcza zapadła już po nadejściu tej daty, w sprawie ma zastosowanie art. 160 k.p.a. z wyłączeniem przepisów uzależniających dochodzenie odszkodowania na drodze sądowej od uprzedniego wyczerpania trybu administracyjnego. Przechodząc do oceny zaistnienia przesłanek odpowiedzialności strony pozwanej, w pierwszej kolejności stwierdzić należy, że w myśl art. 160 § 2 k.p.a. do odszkodowania stosuje się przepisy kodeksu cywilnego. W sprawie należało zatem ustalić, czy nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę, którym było wydanie decyzji z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a., albo stwierdzenie nieważności takiej decyzji, a zatem - czy została wydana decyzja niezgodna z prawem, a następnie, czy szkoda została wyrządzona i w jakiej wysokości oraz czy pozostaje ona w związku przyczynowym

z wydaniem decyzji. Stwierdzenia w pierwszej kolejności wymaga, w oparciu

o utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego, że fakt, iż decyzja administracyjna została wydana z rażącym naruszeniem prawa, przesądza o bezprawności i winie funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonych mu czynności (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 maja 1985 r., II CR 121/85, OSNC 1986, nr 4, poz. 53). Na stronie powodowej ciążył obowiązek wykazania, przy bezspornym fakcie wydania wadliwej w dniu 19 września 1959 r. pozostałych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, a zatem faktu powstania szkody (i jej rozmiarów) oraz istnienie normalnego związku przyczynowego pomiędzy ową szkodą a zdarzeniem, które ją wywołało. W przekonaniu Sądu, nie może budzić wątpliwości, że powódki na skutek wadliwej decyzji, którą odmówiono ich poprzednikom prawnym przyznania prawa własności czasowej do gruntu przy ul. (...), poniosły rzeczywistą szkodę, rozumianą jako powstałą wbrew woli poszkodowanego różnicę między obecnym stanem majątkowym (tu - stanem majątkowym następców prawnych), a tym stanem, jaki zaistniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 11 lipca 1957 roku, 2 CR 304/57, OSN 1958, nr III, poz. 76 oraz w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1963 roku, IH PO 31/63, OSNCP 1964, nr 7-8, poz. 128 czy też w wyroku z dnia 16 kwietnia 2002 roku w sprawie V CKN 960/00 oraz z dnia 15 listopada 2002 roku w sprawie V CKN 1325/00). Szkodę rzeczywistą (damnum emergens), jaką poniosły powódki stanowi uszczerbek majątkowy, jaki powstał na skutek niezaspokojenia uprawnienia do przyznania prawa własności czasowej (obecnie użytkowania wieczystego) ich poprzednikom prawnemu, a której wysokość wyznacza wartość tego prawa. Niewątpliwym jest przy tym, że nie istnieje już możliwość ustanowienia na rzecz powódek prawa użytkowania wieczystego do przedmiotowej nieruchomości, co potwierdzone zostało decyzją administracyjną w 2013 r.

Rozstrzygnięcie o istnieniu adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy tak rozumianą szkodą a zdarzeniem ją powodującym (tj. orzeczeniem z dnia 19 września 1959 roku) musi być poprzedzone oceną, czy szkoda nastąpiłaby także wtedy, gdyby zapadła decyzja zgodna z prawem (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 lutego 2004 roku, II CK 433/02, LEX nr 163987). Na tak postawione pytanie należy w przekonaniu Sądu udzielić odpowiedzi przeczącej. Wypada bowiem przyjąć, że alternatywnym zachowaniem się właściwego organu w odpowiedzi na wniosek złożony na podstawie art. 7 dekretu byłaby decyzja przyznająca prawo własności czasowej gruntu. Zgodnie z aprobowanym przez Sąd orzecznictwem Sądu Najwyższego i Naczelnego Sadu Administracyjnego art. 7 ust. 2 dekretu z dnia 26 października 1945 roku był źródłem obowiązku gminy, a następnie Państwa i odpowiadającego mu uprawnienia byłego właściciela do domagania się ustanowienia prawa w drodze administracyjnej decyzji (tak m.in. Sąd Najwyższy

w wyroku a dnia 7 lutego 1995 roku, III ARN 83/94, OSNAPUS z 1995 roku, nr 12, poz. 142 i Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale z dnia 14 października 1996 roku, OPK 19/96, ONSA z 1997 roku, nr 2, poz. 56). W ocenie Sądu, nie budzi wątpliwości, że ważnym miejscowym planem dotyczącym przedmiotowej nieruchomości był plan z 1931 r. co zostało wskazane przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w uzasadnieniu decyzji nadzorczej. Jak z niego wynika przedmiotowa nieruchomość była objęta zapisem planu o treści: strefa IV, zabudowa zwarta o 4 kondygnacjach i dopuszczalnej powierzchni zabudowy 70%.

W ocenie Sądu nie ma podstaw do przyjęcia, że korzystanie z nieruchomości przez dotychczasowych właścicieli nie dało się pogodzić z przeznaczeniem gruntu określonym w planie strefowym z 1931 r.

Ocena całokształtu okoliczności sprawy prowadzi zatem do wniosku, że uszczerbek majątkowy po stronie powódki jest normalnym następstwem niezaspokojenia uprawnienia do przyznania prawa wieczystej dzierżawy.

Zdaniem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w wyroku z dnia 6 marca 2008 roku (I CSK 472/07, M. Prawn. 2008/8/398), pomimo trudności z ustaleniem wartości odszkodowania za grunt przejęty przez państwo na podstawie dekretu z 26.10.1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.W.(Dz. U. Nr 50, poz. 279), powinno ono odpowiadać jego rzeczywistej wartości. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy wyraźnie zakwestionował poprawność poglądu o ustalaniu odszkodowania w oparciu o nieobowiązujące już przepisy ustawy z 1958 roku. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 4 września 2008 roku (I ACa 15/08, nie publ) wyraził słuszny pogląd, iż dopiero stwierdzenie wydania decyzji dekretowej z naruszeniem prawa otwiera prawną możliwość dochodzenia naprawienia powstałej wcześniej szkody, a więc kreuje odpowiedzialność i roszczenie odszkodowawcze czyniąc je jednocześnie wymagalnym. Brak prawnej możliwości uzyskania naprawienia szkody przed uzyskaniem stwierdzenia nieważności decyzji stanowiącej źródło tej szkody, oznaczający też brak przed tą datą roszczenia powoduje, że nie znajduje usprawiedliwienia twierdzenie o ustalaniu odszkodowania według kryteriów obowiązujących w dacie wydania wadliwej decyzji. Skoro odpowiedzialność organu wskazanego w § 3 art. 160 k.p.a. i roszczenia powoda powstały w 2008 roku, to dla ustalenia wysokości odszkodowania zastosowanie mają tylko przepisy k.c. Przy jego ustaleniu brać więc należy pod uwagę stan (rzeczy) na datę decyzji szkodzącej, przy czym przez stan (rzeczy) rozumieć tu należy odszkodowanie jako takie natomiast wysokość tego stanu (rzeczy) czyli odszkodowania ustalić należy według cen aktualnych.

Ustaleń w zakresie wartości prawa użytkowania wieczystego, wyznaczającego wysokość należnego powódce odszkodowania, Sąd dokonał w oparciu o dowód z opinii biegłego sądowego J. S.. Sąd uznał, że miarodajną dla ustalenia wysokości odszkodowania będzie wartość użytkowania wieczystego nieruchomości określona według jej stanu na chwilę wydania decyzji, która spowodowała szkodę, czyli na dzień 19 września 1959 roku, a cen aktualnych, zgodnie z art. 363 § 2 k.c.

W ocenie Sądu, strona powodowa udowodniła w niniejszym postępowaniu, że jest wyłącznym następcą prawnym wcześniejszych właścicieli.

Wobec powyższego, Sąd zasądził na rzecz powódek ustaloną przez biegłego wartość utraconego prawa – kwoty po 299 551 zł.

Odsetki ustawowe z uwagi na odszkodowawczy charakter roszczenia (art. 363 § 2 k.c.) zostały zasądzone od daty, w której strona pozwana miała wiedzę co do wysokości dochodzonej szkody w rozmiarze wynikającym z pisma z 28.02.2013 r. /k. 76. Od tej daty było znane stronie pozwanej zarówno żądanie w rozszerzonym zakresie jak i podstawa (opinia biegłego) ustalenia odszkodowania. Od tej chwili można mówić o opóźnieniu się dłużnika w zapłacie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.